

Index *Titulorum.*

- TIT. XLVI. De *Observatione jejuniorum.*
453. Quid sit sit jejunium?
Id. num. Sublata diversitate oppinio-
num, omnes etiam, qui ex aliqua ne-
cessitate carnes edunt, tenentur uni-
cam comestionem servare. *
424. De unica refectioe.
425. De hora refectiois, & collatione.
426. De diebus jejuniij.
Id. num. In Regnis Castellæ, Legio-
nis, & Indiarum hodie in diebus Sab-
bati, ex omnibus animalium partibus,
indistinctè carnes edi possunt. *
427. Quo tempore non jejunetur?
428. Qui jejunare non teneantur?
429. Quæ a jejunio excusent?
- TIT. XLVII. De *Purificatione post partum.*
430. De mulierum purificatione.
- TIT. XLVIII. De *Ecclesijs adificandis, vel
reparandis.*
431. Quomodo Ecclesiæ debeant adificari?
432. Cujus licentia. 433. Cujus sumptibus
reparetur?
434. De ejus destructione, & ampliatione.
- TIT. XLIX. De *Immunitate Ecclesiarum,
Cæmeterij, & rerum ad eas perti-
nentium.*
435. Quid sit Ecclesiarum immunitas, &
quo jure introducta?
436. De immunitate Clericorum ab one-
ribus.
437. Bona Ecclesiastica immunia sunt à
tributis.
438. Quid in necessitate communi?
439. Qui immunitate reali gaudeant?
440. De subsidio, & excusato. Et de
ejus nova conventione affirmatur. *
441. 442. Quæ in Ecclesia non liceant?
443. De Asylo.
444. 445. Qui Asylo, seu immunitate
gaudeant?
446. 447. 448. 449. Qui non gaudeant?
450. Extra crimina excepta nulli negatur
immunitas.
451. 452. Quæ loca gaudeant immunitate?
453. Reus inivitus regulariter non est ab
Ecclesia extrahendus.
454. Nec Rector Ecclesiæ debet eum tra-
dere.
455. Causa immunitatis pertinet ad Epil-
copum.
456. De pœna reum ab Ecclesia extrahen-
tium.
457. Refertur Constitutio Gregor. XIV.
& ordinario Regia.
458. Refertur Constitutio Benedic-
t. XIV. An. 1725. Ubi casibus exceptis
in Gregoriana, alios casus, & declara-
tiones adjunxit, & declaravit in quibus
non gaudetur immunitate Ecclesiasti-
ca. *
459. Assignantur Judices, qui possunt
declarare quænam delicta sint excepta,
vel non; & proponitur modus proced-
endi ad extractionem reorum, e loco
sacro, secundum dict. Cont. Benedic-
t. XIV. *
- TIT. L. *Ne Clerici, vel Monachi Secula-
ribus negotijs se immisceant.*
460. Quid, & quotuplex sit negotior?
461. Lucrativa Clericis, & Monachis pro-
hibetur.
462. De pœna Negotiatorum.
Id. num. Omnino prohibetur nego-
tiatio Clericis per se, vel per alios. Et
spolia provenientia ex illicita nego-
tiatione applicantur Cameræ Apostoli-
cæ. *
463. Clericis prohibetur militare, medi-
cinam exercere, esse Notarios, & Pro-
curatores.
464. Quibus prohibetur studium Medi-
cinæ, & Juris Civilis?
465. De pœna Doctorum admittentium
Religiosos ad Juris Civilis, & Medicinæ
studium.
466. Clericis de causâ sanguinis cognos-
cere prohibetur.
467. De alijs, quæ prohibentur in præsentia.

NOTITIA JURIS PRÆAMBULA, ET INTRODUCTIO AD COLLECTIONEM JURIS CANONICI HISPANI, ET INDICI.

NE HOSPITE INSALUTATO, UT COMMUNITER
dicitur in secretiores juris quaestiones ingrediamur, oportet
aliquid de ejus origine, progressu, divisione, & alijs parti-
bus prius dicere, & tanquam in propylæo ejus membra
ostendere, illiusque auctoritatem declarare.

Num.

Utergo, sic dictum est, quia *justum* est *text. in c. 2. D. 1. seu à jubendo* quasi *justum*. teste *Aristotele.* seu à *justi-*
tia sic appellatum est. *L. 1. ff. de just. & jur.*
Et ibidem sic definitur: *Arts boni, & aequi,*
& in hoc sensu est idem ac scientia juris,
nempe Canonum, & Legum, seu *Juris-*
prudencia, quæ definitur: *Divinarum, atque*
humanarum rerum notitia, just, atque in-
justi scientia. *L. 10. §. 2. ff. de justit. & jur.*
Tom. I.

quæ definitio potius nostræ Canonice,
quam Civili jurisprudentiæ convenit. Jus
aliquando sumitur pro loco Judicij, sic di-
citur in jus vocare; in jus ire; aliquando
pro Judicis sententiâ, qui etiam quando
iniquè decernit, jus facere dicitur *L. 11. ff.*
de justit. & jur. Aliquando pro eo, quod
justum est, & Legibus conforme, & quid-
quid bonum, & æquum est jus dicitur *L. 11.*
ff. de justit. & jur. Aliquando sumitur pro
illa facultate, quam quis habet à natura,
seu legibus concessam ad aliquid facien-
dum, vel omitendum, vel ad obligandum
alterum, ut aliquid det, faciat, vel omit-
tat, & sic dicitur, quod qui utitur suo jure,
nemini facit injuriam *L. 155. §. 1. ff. de reg.*
jur. l. 14. tit. 34. p. 7. Et quod quilibet potest
suo

fuo juri renuntiare. *L. Si quis in conscribendo, 29. C. de pact.* Et quod nemo in alium potest plus juris, quam ipse habet, transferre *l. 54. ff. de reg. jur.* Et quod quis in alterius jus succedit, vel jus alterius laedit.

2 Quando quis alterum ad faciendum, vel omitendum potest obligare, *jus acti-uum* habere dicitur: cui tanquam correlativum, correspondet jus passivum, id est obligatio ex parte alterius; quod etiam vocatur *debitum, fus acti-uum*, vel est jus jurisdictionis, vel proprietatis. *Jus jurisdictionis* est potestas publica, quam quis habet ad alios obligandos, ut aliquid faciant, vel omitant; præcipue in bonum Communitatis. Hoc gaudent Principes, & Judices, illudque exercent, leges, vel statuta ferendo, sententias pronuntiando, prohibendo, puniendo, &c. *Jus proprietatis* est potestas legitima proveniens à Natura, vel à Lege ad obligandum alios, ut aliquid faciant, vel omitant, præcipue in bonum proprium obligantis. Sic potest quis alios obligare, ne ipsum lædant in corpore, vita, fama, vel bonis. Hoc jure gaudet qui habet dominium rei, vel usufructum, vel aliud jus, v. g. decimandi, eligendi, præsentandi, &c.

3 Jus proprietatis, vel *est jus in re*, vel *jus ad rem*. quæ distinctione utuntur *Clem. un. de sequestrat. c. fin. de concess. præbend. in 6.* alia jura, & communitè DD. *Jus in re* est quod fundatur in ipsa re, & dicitur *reale*, ut, ad ad quemcumque transcat possessorem, cum hoc onere maneat, quia non possessor, sed ipsa res est obligata, & ad ipsam terminatur actio realis. *L. 25. ff. de obligat. & actio. Jus ad rem seu personale* est quando non ipsa res est obligata habenti tale jus, sed persona, vel ex contractu, vel ex quasi contractu, vel ex delicto, vel ex quasi delicto; & adversus illam datur actio personalis, quæ etiam dicitur *condictio*. Utriusque actionis distinctionem clare proponit *l. 25. ff. de obligat. & actio.* ibi: *Actio enim generatim duo in rem, quæ dicitur vindictio, & in personam, quæ condictio appellatur. In rem actio est per quam rem nostram, quæ ab alio possidetur, petimus, & semper adversus eum est, qui rem possidet. In personam actio est, quæ cum eo agimus, qui obligatus est nobis ad faciendum aliquid, vel damnum; & semper adversus eundem, locum habet.* Sic ille, qui emit servum, antequam ipsi servus tradatur, habet jus ad rem adversus venditorem immediate, ut ipsi tradat servum vi contractus celebrati, non tamen habet actionem con-

tra tertium possessorem, si forte habeat servum; quia cum illo non celebravit contractum: postquam verò emptori est traditus servus, habet jus in re, quia per traditionem res nobis adquiruntur *l. 20. ff. de acquir. rer. dom.* potestque servum vindicare à quocumque detineatur etiam si non sit ipse venditor, sic etiam presentatus ad beneficium, ante institutionem habet jus ad ipsum, postquam verò, Canonice inflatus est, habet jus in re. Jus prout est justum, seu quod est conforme legibus, & commensuratum juri alterius est objectum proprium justitiæ. *D. Thom. 2. 2. q. 58. art. 11.* Justitia etiam diversimodè accipitur. Nam aliquando sumitur pro omnium virtutum complexo. Sic *Aristot. Ethic. 5. cap. 1.* ait: *Justitia in se virtutes continet omnes.* Aliquando pro charitate, seu gratia sanctificante. Sic in *Trid. sess. 6. de justifi. cat. cap. 7.* dicitur: *Dei justitia est unica causa formalis nostræ justificationis, non qua ipsa (Deus) justus est; sed qua nos justos facit.* Sed stricte accipitur pro virtute morali, una ex quatuor Virtutibus Cardinalibus. *Sapient. 8. v. 7. D. Thom. 2. 2. q. 58. art. 12.* & definitur ab Ulpiano *in l. 10. ff. de justit. & jur. sic: Constantis, & perpetua voluntas jus suum cuique tribuendi.* *D. Thom. 2. 2. q. 58. art. 1.* facit *D. August. de Civit. Dei. l. 19. cap. 21. D. Ambros. & comm. DD.* & sic exponitur: Est habitus, vel actus voluntarius quo quis firmiter vult semper, quacumque difficultate non obstante, alteri tribuere, quod ipsi debetur, sive faciendo, quod oportet fieri, sive omitendo, quod omiti alteri convenit. Hæc virtus essentialiter est ad alterum, in quo jus acti-uum residet, & ideo nullus proprie, nec injuriam, nec justitiam sibi ipsi facit.

4 Justitia dividitur in *Commutativam, Distributivam, Legalem, & Vindicativam.* *Commutativa* est, quæ rectè ordinat partem Communitatis ad partem, seu unum hominem privatum ad alium, respicitque jus alterius stricte dictum, scilicet jus proprietatis, cujus violatio obligationem restituendi, & damnum reparandi inducit, exigitque proportionem arithmeticam, seu perfectam aequalitatem inter jus acti-uum unius, & jus passivum, seu debitum alterius. Hæc versatur in contractibus, commutationibus, testamentis, matrimonijs, delictis, & quasi delictis. Et ad eam præcipue ordinatur totus *Liber. II. Decretal.* ut scilicet, unicuique jus suum per sententiam Judicis tribuatur. *Distributiva* est, quæ ordinat totum ad partes, seu Communitatem ad Cives; inter quos bona Rei-

publicæ communia, honores videlicet, & onera, juxta meritum, virium, & facultatum proportionem distribuit, observatque proportionem Geometricam, qualis est inter merita, & præmia. In ea enim non accipitur medium secundum æqualitatem rei ad rem, sed secundum proportionem rerum ad personas, ut scilicet, sicut una persona excedit aliam, ita etiam res, quæ datur uni personæ excedat rem, quæ datur alij. *D. Thom. 2. 2. q. 61. art. 2.* Et qui ipsam violat non dicitur proprie injustus, nec ad restitutionem tenetur, sed acceptor personarum dicitur. *D. Thom. 2. 2. q. 73. art. 1.* Et hæc versatur in electionibus, institutionibus, presentationibus, in dispensatione honorum, præmiorum, & etiam rerum spiritualium. *D. Thom. 2. 2. q. 73. ex art. 2.* *Legalis* est, quæ respicit primo, & per se bonum Communitatis, vel Reipublicæ ejusque conservationem, vel augmentum per Legum observantiam obtinendum, ordinatque membra ad Communitatem, seu Cives ad Rempublicam: ad ipsamque spectant Leges, Constitutiones, Rescripta, & Consuetudines. *Vindicativa* est, quæ bonum Reipublicæ procurat, puniendo delicta, poenæque condignas infligendo, pro gravitate delictorum, ne nimia remissione libertas crescat delinquendi, cum plura sint delicta, in quibus est culpa relaxare vindictam. Ad hanc partem pertinent, quæ de criminibus, & eorum poenis in jure tractantur.

5 Jus, prout derivatur à jubendo, est idem, ac justum, seu lex, & est mensura, & regula justæ, triplexque est: *Jus Naturale, Gentium, & Civile, c. 6. D. 1. Tot. tit. Inst. de Jur. Natur. Gent. & Civili. Lex naturalis*, ait *D. Thom. 1. 2. q. 91. art. 2. nihil aliud est, quam participatio legis æternæ in rationali creatura.* Deus enim cognita objecti malitia, vel bonitate, quia duconveniens, vel conveniens est Natura rationali, ut Legislator Supremus illud prohibet, vel præcipit, juxta illud *David in Psalm. 4. Quis ostendit nobis bona?* & ipse respondet: *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* Et *Apost. ad Rom. 2. v. 15.* loquendo de Gentilibus ait: *Qui ostendant opus Legis scriptum in cordibus suis.* De quo plura avert *Exim. D. V. P. Franciscus Suar. de Legib. lib. 2. cap. 5. & 6.* Ratio ergo naturalis, seu conscientia, quæ Græcè *Synderefsis* dicitur, hoc nobis principium proponit, & dicitur: *Quod tibi non vis, alteri ne facias, & contra.* Hinc oriuntur tria illa juris principia: *honeste vivere; alterum non ledere; suum cuique tribuere.*

L. 10. Si. ff. de Just. & jur. Hinc discurrendo descendit ratio ad hæc consequentias: ergo non licet facere homicidium, adulterium, furtum, &c. Hæc ergo pertinent Decalogi præcepta, aliæque, quæ ex dicto principio inferuntur, juxta illud Christi *D. apud Matth. 7. v. 12. Omnia, quacumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis; hæc est enim Lex, & Propheta.* Ubi *Cornel. ait: Omnia illa ex hoc primo Nature dictamine, & primo Philosophiæ Moralis principio oriuntur. Et Abul. in Matth. c. 7. q. 23. ait: Non solum est per se una regula; imò includit totum Jus Naturale. Latè Suar. de Leg. lib. 2. cap. 5. & 6. Molin. de Just. & jur. tract. 5. D. 47.*

6 Sanè Jus Naturale apprime describitur in *C. 7. D. 1.* ibi: *Jus Naturale est commune omnium Nationum, eo quod ubique infinitum nature, non constitutione aliqua habetur, ut viri, & femine conjunctio, liberorum successio, & educatio: communis omnium possessio, & omnium una libertas, acquisitio eorum, quæ celo, terra, marique capiuntur, item deposita rei, vel commendata restitutio, violentiæ per vim repulsio. Nam hoc, aut si quid huic simile est, nunquam injustum, sed naturale, æquumque habetur. Jus Naturale aliud est præceptivum, quod scilicet, nobis indicit, quod faciendum est necessarium; quia honestum; v. g. Deum colere, parentes honorare, servare fidem. Aliud est prohibitivum, quod scilicet, nobis dicitur, quid sit necessarium fugiendum, quia inhonestum; v. g. perjurium, blasphemiam, mendacium. Aliud denique est permissivum, quod scilicet, nec præcipit, nec prohibet, sed permittit aliquam actionem, quia est indifferens, ut est ambulatio. Sed Jus Naturale sic permittens non coarctat legem positivam, ne talem actionem præcipiat, vel prohibeat; imò pro causa talis prohibitionis à lege positiva factæ non permittitur à Jure Naturali talis actio. Quando præceptum est negativum; v. g. non occides, obligat semper, & pro semper, & adimpletur præcisè abstinendo ab actione prohibita. Præceptum affirmativum, v. g. honora parentes, obligat semper sed non pro semper, sed solum quando esset mala omisio actus præcepti, & est necessaria actio positivi ad illius implementum.*

7 Quando Ulpianus dicit in *l. 1. ff. de Just. & jur.* quod *Jus Naturale est*, quod *Natura omnia animalia docuit*: non intelligitur de jure verè, & proprie tali, sed solum per analogiam ad Jus Naturale, cum bruta carcant ratione, quæ est fundamentum totius juris juxta *Arist. & D. Th.* sed

quia ipsa per instinctum faciunt, quae homines faciunt recta ratione duce. Sic dicitur: *Prov. 8. v. 29. Legem ponebat aquis*, licet non esset vere, & proprie lex. Jus Naturale est immutabile ex sua natura. §. 11. *Inst. de jur. Nat. Gent. & Civil. Arist. Ethicor. 3.* Sed tota mutatio, quae aliquando contingit circa ea, quae sunt juris Naturalis provenit ex mutatione allicujus circumstantiae in qua aliquid non est hic, & nunc obiectum juris Naturalis, sicut esset, sed clusa tali circumstantia. Sic licitum est, hominem natura sua liberum, facere servum, ut servetur, casu, quo iuste possit in bello occidi. §. 2. & 3. *inst. de Jur. person.* Sic mihi hominem occidere licet, ad propriam defensionem, ne ab illo occidat. Sic licet spoliare Aegyptios, & Deo Supremo Domino Coeli, & Terrae in illos transiente eorum rerum dominium. Similiter Abraham, cum consensit occidere filium, non consensit in homicidium, quia debuit erat cum occidi per mandatum Dei, qui est Dominus vitae, & mortis. Etiam Ocas accedens ad uxorem fornicariam, vel mulierem adulteram, non est machatus, nec fornicatus, quia accessit ad eam, quae jam sua erat. *D. Th. 1. 2. q. 100. art. 8. ad 3. vide Tyrin. in c. 1. Osee*, quae quidem omnia, cum pro illis circumstantiis licita essent, non erant prohibita jure naturae. In jure Naturali preceptivo, nec a Deo potest dispensari directe. *D. Th. 1. 2. q. 100. art. 8. Et id o praepcepta Decalogi sunt omnino indispensabilia*, quia quae jure naturali sunt prohibita, sunt intrinsece mala, & inhonesta; ac proinde, nulla potentia possunt fieri licita, & honesta, cum rerum essentia sint immutabiles.

8 *Jus Gentium*, juxta text. in C. 9. *D. 1. est sedium occupatio, edificatio, munus, bella, captivitates, servitutes, post imminia, foedera, paces, inducia Legatorum non violandorum religio, connubia inter alienigenas prohibita.* Hoc inde *Jus Gentium* appellatur, quia eo jure omnes ferè Gentes utuntur. Ex hoc jure *Gentium*, ait *Justin.* in §. 2. *Inst. de jur. nat. Gent.* omnes penè contractus, introducti sunt, ut emptio, & venditio, locatio, & conductio, societas, depositum, mutuum, & alij innumerabiles. *Jus Civile*, juxta text. in C. 8. *D. 1. est quod quisque Populus, vel quaque Civitas sibi propriam, Civinam, humanamque causam, constituit.* Sed quoties, ait *Justin.* in §. 2. *Inst. de jur. Nat.* non addimus nomen, cuius sit Civitatis, nostrum jus (id est Romanum) significamus scanti, cum Poetam dicimus, nec addimus nomen subauditur, apud Graecos

Egregius Homerus, apud nos Virgilius. Constat, ait ipse Justin. in §. 3. *Inst. de jur. Nat. jus nostrum, quo utimur, aut scripto, aut sine scripto, scrip. un autem jus est ex plebiscito, Senatusconsultum, Principum placita, Magistratum edicta, responsa prudentum.*

9 *Lex est quod Populus Romanus Senatorio Magistratu interrogante, veluti Consule, constituebat. Plebiscitum est quod Plebs, plebejo Magistratu interrogante, veluti Tribuno, constituebat: appellationis Populi Universi cives significantur, communeratis, etiam Patritijs, & Senatoribus. Plebis autem appellatione, sine Patritijs, & Senatoribus ceteri cives significantur. Sed & Plebis citra Legem Hortensia lata, non minus valere, quam Leges caperunt. Senatusconsultum est, quod Senatus jubet, atque constituit. Sed & quod Principi placuit Legis habet vigorem. Cum Leges Regia, quae de ejus imperio lata est, Populus ei, & in eum omne imperium suorum, & potestatem concedat. Quodcumque ergo Imperator per Epistolam constituit, vel eorum noscens decrevit, vel Edicto precepit, Legem esse constat. Magistratum Edicta, aut Praetorum sunt jussa a Magistratibus, vel Praetoribus provenientia. Hoc enim jus honorarium appellabatur, eo quod qui honorem gerunt, id est, Magistratus auctoritatem huic juri dederunt. Hoc ergo jus Praetorium introduxerunt Praetores adjuvandi, vel supplendi, vel corrigendi juris Civilis gratia, propter publicam utilitatem: nam jus honorarium viva vox erat juris Civilis. *L. 7. 1. 8. ff. de Just. & Jur. Ediles Curules* de quibusdam causis Edictum proponebant, quod, & ipsum juris honorarii portio erat. Tales sunt aedilitiae actiones redhibitoria, quanti minoris, & in factum de quibus multae Leges in *Tit. ff. de Aedilit. edict.* & *Cod. de Aedilit. action.* Dicebantur Aediles, id est, conservatores sacrorum aedum, Curules: quia pro majores sui numeris auctoritate gestabantur Curra, vel sede eburnea. *Responsa prudentum sunt sententiae, & opiniones eorum, quibus permissum erat, de jure respondere, qui Jurisconsulti appellabantur.* Quae omnia cum historia juris Civilis a primis incunabulis constant ex *Tit. Inst. de jur. Nat. Gent. & Civil.* & latius ex *L. 2. ff. de origin. jur. Leg. 2. C. de Veter. jure. Encl.**

10 In omnibus his juris speciebus adeo multa statuta erant, ut penè bismille libri numerarentur, & plusquam trecentena millia veritum, quibus jura continerentur. Sed Imperator Justinianus hanc immensam vastitatem in compen-

dium moderatum redegit, rejectis, & expunctis superfluis, & contrariis: Compositumque *Corpus juris civilis*, quod nunc habemus, & in Scholis utimur. Hoc ergo jus ex pluribus constat partibus. Prima est *Digestum*, sic dictum, quia Justin. omnia veterum Juris Consultorum responsa in 50. Libros redegit, & quali digessit. Estque in tria volumina distributum. Primo dicitur *Digestum Vetus* continetque 24. Libros. Secundum dicitur *Infortiatum*, quia continet Leges circa Testamenta, & ultimas voluntates, quae fortissima sunt, complectiturque 14. Libros. Tertium dicitur *Digestum novum*, continetque 12. Libros. *Digesta Graece Pandectae* dicuntur, quasi contineant in se omnes disputationes, & decisiones legitimas teste Nebriffensi. Quando *Digesta* citantur, vel formatur majuscula D; vel Graecum π vel duplex ff. & hic usus invaluit: nam cum olim citarentur per Graecam litteram π quae est initialis in hac voce *Pandectae*, habeatque aliqualem similitudinem cum duabus ff. paulatim ex errore Libratorum, citari capit per duas ff. atque ita apud Juristas invaluit. Melior modus citandi tum Leges, tum Canones, est apponere numerum Legis, vel Canonis, hoc modo text. in *l. 31. ff. de Legib. text. in l. 1. 1. D. de Pablis* quod si Lex est divisa in §§. & versic. citatur sic *L. Cum aurum, 19. §. Lectum, 8. v. Sed nec candelabra ff. de Aur. & arg. legat.*

11 Secunda pars Juris Civilis est *Codex*, ita dictus per antonomasiam, quia quamvis omnis liber possit vocari *Codex*, id est, *Caudex*, & truncus arboris, teste Nebriffensi, cui ad feribendum cortex detrahebatur: hic dicitur *Codex* sine addito propter excellentiam, quia continet in se Imperatorum rescripta, & Constitutiones. Constatque 12. Libris. Et ejus Leges citantur per majusculam C. Sed si aliqua Lex allegatur ex tribus ultimis Libris Codicis, additur numerus Libri hoc modo: *L. 1. C. de Sum. Trinit. l. 5. de Jur. Fisc. Lib. 10. L. 3. C. de Castr. peccat. Lib. 12.* Tertia pars Juris Civilis est *Volumen* Authenticorum in 9. Collationes divinum, ita dicta, quia in illis sunt collectae Constitutiones Justin. quae post Codicem jam editum, sunt facta, & vocantur *Novellae*, seu jura novissimum. Sicque citantur: *Auth. de Testib. 90. cap. Sanctus, coll. 7.* Hodie vero expeditior, & frequentior modus citandi est hic: *Nov. 74. cap. 2.* Summa omnium Novellarum hodie extantium sunt 168. Ex hoc volumine Authenticorum translate fuerunt in Codicem, & Congruis Titulis apposite ab

Irnerio quadam Leges, quae Authenticae vocantur, cum ceteroquin, Lex ut inclusa in Authenticorum volumine *Authenticum* nuncupetur. Et citantur sic: *Auth. Si qua mulier, C. de Sacros. Ecclis.* Inveniuntur in eodem Authenticorum volumine duo Libri fecudorum, tredecim Edicta Justin. & aliorum Imperatorum Constitutiones, & ceteras ibidem, si libet, videre poteris.

12 Quarta pars continet Institutiones Justiniani, quae sunt quoddam *L. gum Compendium*. Et in quatuor Libros dividuntur. Tempore enim Justiniani, tres Codices reperiebantur, nempe Gregorianus, Hermogenianus, & Theodorianus, de quibus fit mentio in *L. un. C. de Novis, Cod. faciend.* quibus abrogatis auctoritate Justin. fuit quidam *Codex Compilatus*, quem Justinianum dixerunt, postea fuerunt edita *Digesta*, & Institutiones, in quibus fit mentio hujus Codicis. Ut constat ex §. *Sed nec hujusmodi, 27. Just. de legat.* postea Julius ejusdem Imperatoris ille idem *Codex Justinianus* fuit emendatus, & hunc *Codicem*, qui dicitur *repetite pralectionis* nunc habemus, & hic fuit editus post Institutiones Justiniani. *L. un. C. de Emendat. Cod. Justin.* Et in hoc fit mentio Institutionum jam antea compilarum. *L. Meminimus, 15. C. de legit. hered.* Et hinc solvitur difficultas, quae ex praedictis Textibus poterat oriri. Institutiones non citantur per Leges, sed per §§. citando principium, vel numerum, §. & postea Titulum, hoc modo, §. *Per traditionem 40. Inst. de Rev. divisi.*

13 Praeter has juris species, quae agnovcrunt J. C. debemus addere, & dividere Jus positivum in *Divinum, Canonicum, & Hispanicum*. Jus Divinum est Lex a Deo Legislatore data, tum in Veteri, tum in Novo Testamento. *Jus Canonicum*, quod etiam dicitur *Pontificium, Sacrum, & Ecclesiasticum*, sumpta denominatione ab illius Auctore, & materia, est quod Civium actiones ad finem aeternae beatitudinis dirigit. Sic *Lancel. in pr. Inst. Canon.* Et ideo dicitur *Canonicum* per antonomasiam. Nam *Canon Graecè, Latine regula* nuncupatur, *c. 1. D. 3. regula dicta est eo quod rectè dicit, nec aliquando alioquin trahit, vel quod regat, vel quod normam rectè vivendi praebeat, vel quod distorrum, pravumque corrigat, c. 2. D. 3.* quae omnia, ut facile patet, Juri Canonico maxime conveniunt, ubi ferè nihil occurrit, nisi regulae quibus Christianus docetur, honestè vivere, alterum non laedere, & suum cuique tribuere, ut ait, *Greg. IX. in Bulla Rex Pacificus* in fronte Decretalium posita. Aliquando vocatur

Jus Divinum, sed lato modo; C. 2. de *Privileg.* in 6. Tum quia ex *authoritatibus Veteris*, & *Novi Testamenti processerunt Canonice Sanctiones*, c. 24. de *Accusat.* Tum quia Canones instinctu, ac dopo Spiritus Sancti dictati sunt, ut ait, S. *Damasus Pap.* in c. 5. 25. q. 1. Et hinc patet illius excellentia, & utilitas, quam commendant Henr. Canif. Cardin. Hostiens. qui ait: *Hec nostra Lex, sine scientia verè potest scientiarum scientia nuncupari.* Pirhing. ait: *Quantumcumque labor hic sit difficultate ferreus, utilitate tamen est aureus.* Melch. Can. de *Locis Theolog.* lib. 8. *Mend. de Jur.* Acad. L. 1. ex n. 524. *Soto in proem. de Just. & Jur. & alij*, qui dicunt, hanc scientiam esse valde utilem, & necessariam, non solum Civilitatis, sed & Theologiae, cum sit portio quadam Theologiae, & partialis quadam Theologia, quae practica vocatur. Hae duae scientiae sunt veluti Sorores; sed fit Theologia est Rachel pulchra, haec Canonum facultas est Lia secunda quid mirum quod decernatur in c. 1. D. 38. *sciunt igitur Sacerdotes Scripturas Sanctas, & Canones.* Sed pro maxima nostri juris commendatione audiamus Sum. Pont. Innoc. IV. in c. 2. de *Privileg.* in 6. ibi: *Cum de diversis Mundi partibus multi confluant ad Sedem Apostolicam, quasi Matrem, Nos ad communem tam ipsorum, quam aliorum omnium commodum, & profectum, paternam sollicitudine intendentes, ut sit eis mora hujusmodi fructuosa providimus, quod ibidem de catero vegatur, & vigeat studium Juris Divini, & Humani, Canonici, videlicet, & Civilis.* Et certe quidem qui in jure Canonico bene versatus sit, & alijs, & sibi utilis erit, & ad Dignitates Ecclesiasticas, & Saeculares aprime aptus invenietur, crit enim tanquam Aod, qui utraque manu pro dextera utatur: & maxime ad publicam utilitatem ejus studium proderit, nam ut ait Rex Noster Alphonsus, re, & cognomento *Sapiens*, in l. 8. tit. 31. p. 2. *La ciencia de las Leyes es como fuente de justicia, è aprovecchase de ella el Mundo, mas que de otra ciencia.* Denique *Trid. sess. 25. de Ref. cap. 18.* vocat Canones Sacratissimos. Sed his non obstantibus non desunt sciolii, qui non cessant contra juris scientiam oblatrare, se ideo blasphemant, quia ignorant.

14. Jus ergo Canonum originem ab Apostolis trahit, nam hi ad gubernandam Ecclesiam varias sanctiones ediderunt, quae quidem ab injuria non fuerunt scriptae, sed ad instar traditionum observabantur, donec potètia à S. Clemente B. Petri Discipulo, & successore Graecè fuerunt conscriptae sub nomine Canonum Apostolorum: quas

sanctiones Dionysius Seyta Abbas Romanus, cognomento *Exiguus* An. 527. in idioma Latino transitulit simul cum alijs Constitutionibus Ecclesiasticis. Hanc collectionem Nicolaus Papa Canonum Codicem appellat in c. 1. D. 19. Aliam collectionem fecit *Isidorus Hispanensis*, vel *Mercator*, ut aliqui volunt, & tandem in lucem prodijt *Corpus juris Canonici*, quo hodie in Scholis, & foro utimur. Hoc quidem in 5. partes dividitur. 1. pars Juris Canonici est *Decretum* à Gratiano Hetrusco Monacho S. Proculi apud Bononienis compilatum, in quo opere elaborando 24. annos consumpsit, scilicet ab An. 1127. usque ad An. 1151. quo in publicam lucem editum fuit, & ab Engen. III. communiter referatur, approbatum. Illud appellavit Gratianus *Concordantiam discordantium Canonum*; constatque ex varijs Sacrae Scripturae Textibus, SS. Pontificum, & Conciliorum Decretis, SS. Patrum autoritatibus, & Imperatorum Legibus. In ipso etiam aliqua capitula inveniuntur sub hoc nomine *Palea*; non quod talia capitula, & eorum sententiae sint res leves, & nullius ponderis, sicut est palea respectu tritici: sed sunt quadam additiones, vel ab ipso Gratiano factae, vel à Palea ejus Discipulo, quem aliqui *Protopaleam* vocant. Et hujusmodi *Paleae* sunt 116.

15. Hoc Decretum in tres partes dividitur. 1. enim continet 101. distinctiones, quae dividuntur in capita, haec in §§. hi in vericulos, vel articulos: sicque citantur: *Text. in c. Cleros l. v. Antistes, D. 21.* Secunda pars continet 36. causas, casus, seu controversias, quae dividuntur in questiones; haec in capitula; haec in §§. hi denique in articulos, vel vericulos quando citantur, omittitur nomen *causa*, solumque ponitur numerus illius, hoc modo: *Text. in c. Si quis Judaeus diabolo 29. 17. q. 4. scilicet cap. 29. in causa 17. in questione 4.* Post causam 33. q. 3. est insertus quidam tractatus de *Poenitentia*, qui continet 7. distinctiones, & quolibet harum diversa capita, sicque citantur: *Text. in c. Radicata 3. de Poenit. D. 2.* Tertia denique pars continet 5. *Distinctiones de Consecratione*, quae dividuntur in capita, §§. & vericulos, sicque citantur: *Text. in c. Apostolica 68. de Consecr. D. 1.* postea recententur Canones poenitentiales, qui sunt 47. ultimo loco inveniuntur Canones Apostolorum, qui sunt 84. quorum autoritatem firmat, & probat *Gonzal. in Appar. n. 42.* & constat ex c. 4. D. 16. ac proinde Canones, qui nuncupantur apocryphi in C. 1. D. 16. sunt, qui ab

Ha-

Haereticis sub nome Apostolorum compositi dignoscuntur. Et sic citantur *Can. 19. Apostol.* Hoc Gratiani Decretum à pluribus mendis jussu Greg. XIII. fuit repurgatum An. 1580.

16. Secundam Juris Canonici partem constituunt quinque libri Decretalium, qui in varios titulos, hi in capita, haec in §§. & vericulos dividuntur. Hanc compilationem, qua nunc utimur, post varias antiquiores maxima diligentia, & studio ex varijs Concilijs, & Epistolis SS. Pontificum sub Titulo, cui correspondebat illorum materia, elaboravit, & digesit S. Raymundus de Peñafort illustrissimus Hispanus, Jurisprudentiae Canonicae fulgentissimum stydus, & Ordinis Praedicatorum ornamentum nobilissimum, potissima materia, & ordo 5. Decretalium Librorum hoc veru significatur.

1 2 3 4 5
Judex, Judicium, Clerus, Sponsalia, Crimen.

Et hoc modo citantur *Text. in c. Li. èt el. 1. Extra de Testib. & attest.* quo significatur, illud caput, incipere: *licet*: & esse primum, non respectu Tituli, sed tantum ex capitibus, quae hac voce *li. èt* incipiunt, ut sic distinguatur à capitibus 47. & 49. quae eadem voce incipiunt, ly *Extra* additur ab aliquibus, praecipue, ab antiquis ad denotandum, illum Textum *extra* Decretum Gratiani inveni. Sed hoc non est necessarium: itaque expedit, & usitator modus citandi est hic: *Text. in c. Licet 23. de Testib. & attest.*

17. Tertia pars est *sextus* Decretalium à Bonif. VIII. Collectus ex varijs diversorum Pontificum, scilicet, Greg. X. Innoc. IV. Clem. IV. ac aliorum, & etiam ipsius Bonifacij VIII. responsis. Et sub An. 1298. fuit promulgatus. Dicitur *sextus*, quia additus est quinque Libris Decretalium, & continet, eosdem Titulos (licet non omnes) quinque Librorum Decretalium: citanturque hoc modo *Text. in cap. Fundamenta 17. de Elect. in 6.* Quartam partem Juris Canonici faciunt Constitutiones, quas *Clem. V.* in Concilio Viennensi sub An. 1310. celebrato ex suis Constitutionibus, ac Decretalibus epistolis collegit; & ideo *Clementinae* appellantur. Has promulgavit An. 1317. Joannes XXII. Clement. V. successor. Continetque eosdem Libros, ac Titulos (licet non omnes) juxta ordinem, ac modum, Librorum Decretalium, ac sexti, citanturque hoc modo *Text. in Clem. Duam 2. de Sepultur.* Quinta pars continet *Extravagantes* Constitutiones, quas consecravit Joannes XXII. & quia diu extra corpus juris, quati

in certa sede vagabantur, *Extravagantes* dictae sunt; quod nomen adhuc retinet, quamvis in corpus juris translate sunt, quibus postmodum aliae etiam Constitutiones ab alijs factae Pontificibus accesserunt, ac sub nomine *Extravagantium communium* in corpore juris inveniuntur, & sub hac diversitate etiam citantur, hoc modo. *Extr. Sedes Apostolica 1. Joan. XXII. de Consecr. praebend. Extr. Etsi deceat 3. de Major. & obed. int. comm.*

18. Accessit denique Liber *septimus* Decretalium, quem ex varijs Constitutionibus collegit Petrus Matthaei J. C. Lugdunenlis juxta ordinem quinque Librorum Decretalium. Sed cum haec collectio auctoritate privata facta sit, & à nullo Pontifice sit confirmata, Constitutiones illic citatae non aliam auctoritatem habent, quam illam, quam in se independenter à tali collectione habent. Idem dicendum est de *Institutionibus Canonici* à Joan. Paul. Lanceloto J. C. Perusino conscriptis.

19. Omnia quae continentur in Decretalibus, sexto, Clementinis, & Extravagantibus habent vim Legis universalis, & jus faciunt in foro Canonico, etiam si aliqua capita desumpta sint ex dictis SS. Patrum, vel Concilij particularibus; quia cum à SS. Pontificibus sint assumpta, & quasi propria facta, ab ipsis auctoritatem participant. L. 1. §. 6. C. de *Veter. jur. encl.* ibi: *Omnia enim merito nostra facimus, quia ex nobis omnis eis impartitur auctoritas.* C. 22. de *Praebend. in 6. Gonz. in Appar. n. 50.* De Gratiani Decreto dubitatur, an omnia in eo contenta juris, & legis universalis auctoritatem habeant? Afirmant *Abb. Felin. Morla*, & alij. Sed plures hoc negant cum *Suar. de Legib. l. 4. cap. 5. n. 6. Sanchez de Matrim. lib. 9. d. 12. n. 5. Gonz. in Appar. n. 50.* qui dicunt, & bene quidem, singula referenda esse ad Auctores, ex quibus desumpta sunt. Et cum ibi plures SS. Patrum sententiae inveniuntur, qui licet scientia pradii sint, jurisdictione tamen carebant, quae est necessaria omnino ad legem condendam c. 1. d. 20. pluraque sint ibidem Decreta Conciliorum particularium; imò & Imperatorum Leges, quae jus Ecclesiasticum non possunt constituere ex ratione, l. *fin. ff. de Jurisd.* ibi: *Extra territorium jus dicenti impune non paretur, idem est, si supra jurisdictionem suam velit jus dicere.* Et cum aliunde Romani Pontifices, ipsis non communicaverint hanc vim, & auctoritatem, ea omnino carent. *Arg. à contr. l. 1. c. de Veter. jur. encl.* nec tales leges, & sententiae sunt canonizatae ex eo

pra-

præfice, quod in Decreto à Gratiano sunt inclusa; retinent tamen auctoritatem, quæ ipsi est propria, & quam habent, etiam independentè à tali inclusione.

20. Circa 88. Patrum auctoritatem ait: *Glof. in c. 6. D. 69. Augustino magis credendum est in disputationibus, Hieronymo in historijs, & translationibus; Gregorius in Moralibus præponitur. Stylus Curæ regulariter pro lege servatur c. 6. de Crim. fals. Gonz. in reg. 8. Cancell. glof. 6. n. 10. Constitutiones Extravagantes, quæ à parte allegantur, debent sub authentica forma plumbatæ exhiberi extra Romanam Curiam; at verò in eadem Curia, sufficit, quod sub signo Vice-Cancellarij edantur; Gonz. in Appar. n. 57. idem dicendum est de *Bulario Magno*; quia à nullo Pontifice approbatum est. *Regula Cancellaria* observari debent, quia ex intentione Pontificis omnes obligant; Gonz. in Appar. n. 57. contra *Decium & alios*. Declarationes *Congregationis Tridentini*, si factæ sint consulto R. Pontifice, & de hoc constat in ipsa Declaratione, & sint munitæ sigillo, & subscriptione. Em. Card. Præfeci, & Secretarij Congregationis, & non excedatur facultas declarandi, nec amplietur, nec restringatur Concilij Decretum, sed tantum interpretetur, & aliunde publicè promulgentur, vim legis habent; secus aliter, licet magnum disidium sit inter DD. Aliæ Congregationes Romæ inventiuntur quales sunt 1. *Congregatio super negotijs Episcoporum, & Regularium*. 2. *Jurisdictionis, & immunitatis Ecclesiasticæ*. 3. *Rituum*. 4. *Pro Indice Librorum prohibitorum*. 5. *de Propaganda Fide*. 6. 3. *Officij Inquisitionis*, & aliæ. De ipsarum Decretis fere eodem modo dicendum est, ac de Congregatione Tridentini.*

21. Decisiones *Sacre Rotæ* in Romana Curia adinstar styli jus faciunt: Extra Curiam tanquam responsa prudentum faciunt communem opinionem, à qua non est recedendum, nisi in contrarium validissimæ rationes militent. Idem fere de *Glossis* dicendum est; quæ quidem in causarum ambiguarum decisionibus amplectendæ sunt, & comm. DD. sententiæ præponendæ nisi jam ab ea communiter DD. recedant *Glossæ* Græcæ, Latine dicitur *lingua*; quia ipsa, tanquam lingua declarat sensum Legum, & Canonum. *Rubricæ* (sic dictæ quia olim rubris litteris scribebantur) seu *Tituli* in Decretalibus, Sexto, & Clementinis præfixi, si orationem perfectam contineant ut hic: *Ne Sedevacante aliquid immovetur*. Vim juris habent ad causas decidendas; Si ora-

tionem perfectam non contineant, ut hic: *de Constitutionibus*, vel de *Rescriptis*, licet non dispositivè ob imperfectionem sensus, declarativè tamen, vel extensivè: vel ex situatione, vel ordine Titulorum possunt allegari: & Textus interpretantur ita, ut conveniant rubricæ, seu Titulo, sub quo positi sunt. Sed si inter rubrum, & nigrum, seu Textum, esset aliqua contradictio; vel si esset necessaria alterutrinus correctio, nigrum ut magis speciale, magisque deliberatum restringit rubrum. *Summaria* Capitulorum, quæ ipsi fuerunt addita ex scriptis diversorum DD. præsertim Abbatis Panormitani, Joannes Andr. & aliorum, licet ex se non habeant vim authenticam, & decisivam, nisi quatenus concordant cum Text. subsequenti, in magna tamen estimatione sunt habenda. Super scriptiones Decretalium sunt Authentica, atque ex illis in iure validum est argumentum, quia totum volumen Decretalium, in quo ipse continentur, est approbatum à Papa. De quibus omnibus consulendi sunt. *Gonz. in Reg. 8. Cancell. Jacob. Menoch. de Præsumption. lib. 2. præf. 71. Garc. de Benef. Ceval. Com. opin. tom. 1. in præf. Gonz. in Appar. & alij passim.*

22. Jam ergo deveniamus ad jus nostrum Hispanum. Leges primo in nostro Regno scriptæ fuerunt *Leges fori Judicium, Hispanæ suo jurego*, quas ad certum volumen primo Rex Sifmundus, & postea D. Isidorus redegit, & ipsi gubernata fuit Hispania usque ad tempora Roderici ultimi Regis Gothorum. *Machad. in Sum. l. 3. p. 4. tr. 2. doc. 8.* Hoc volumen continet 12. Libros, divisos in titulos; qui rursus in Leges dividuntur, & hoc modo citantur. *L. 8. tit. 2. lib. 3. for. Judic.* postea Rex Alphonfus IX. fecit forum Regium, continetque 4. Libros, similiter in Titulos, & Leges divisos. Et hoc modo citantur. *L. 4. tit. 15. lib. 2. for. Reg. Leges Styli* editæ fuerunt ad declarationem aliquarum Legum fori, suntque 252. Et sic citantur: *L. 50. Styli*. Alphonfus Sapiens, post quartum annum, & 23. dies, quo Regnum gubernabat incæpit *An. 1251. præclarissimum Partitarum* opus, quod post septem annos finitum fuit, sicut habetur in eorum proemio. Et continet septem *partitas*, seu *partes*, quæ in Titulos, & Leges dividuntur, sicque citantur: *L. 18. tit. 5. p. 2. circa illarum*. Authores dicit *Mendo de jur. Acad. l. 1. q. 7. v. 131. ex Salmantina academia jussu Alphonfus Sapiens proderunt illi Sapiensissimi Viri, qui Leges septem Partitarum condiderunt. Ordinamentum Regium* fuit factum

à Regibus Ferdinando V. & Elisabetha, quod continet 8. Libros, divisos in Titulos, & Leges. Et sic citantur: *L. 2. tit. 1. lib. 3. Ord.* Postea ipsi Reges quasdam Leges ediderunt, quæ non potuerunt promulgari usque ad diem 7. Martij *An. 1505.* in Curijs Tauri celebratis, & ideo appellantur *Leges Tauri. Hispanæ Leyes de Toro*, suntque 83. Et sic citantur: *Leg. 40. Taur.* Philippus II. jussit compilari varias Leges, & Pragmaticas Sanctiones, ex quibus compacta fuit Nova Recopilatio Castellæ, quæ confirmata fuit die 14. Martij *An. 1567.* in cujus compositione successivè insudarunt doctissimi Viri Petrus Lopez de Alcocer, Doct. Eleudero, Petrus Lopez de Arrieta, & Bartholomæus de Atienzo. Huic compilationi fuerunt additæ *An. 1640.* aliquæ Leges, & Sanctiones: continetque 9. Libros in Titulos, & in Leges divisos. Et citantur sic: *L. 16. tit. 1. lib. 4. R. Cast.* Denique Carolus II. sua Pragmatica Sanctione data Matrivi die 18. Maij *An. 1680.* jussit promulgari Novam Recopilationem Indiarum, quæ novem item Libros habet divisos in Titulos, & Leges. Et hoc modo citantur: *Leg. 8. tit. 24. lib. 2. R. Ind.* usus vos plura docebit.

23. Omnes Leges, utriusque Recopilationis, Tauri, & Partitarum sunt servandæ à Judicibus, in causis decidendis, etiam si allegetur, non esse usi receptas, ut constat ex *L. 1. Taur.* & ex Pragmaticis Recopilationis. Allegatis Legibus fori, & Styli, est necessarium probare illarum usum, nisi fortè in Recopilatione sint insertæ nam tunc sufficit, eas allegare. Sic *Acco. in l. 3. tit. 1. lib. 2. R. C. n. 12* quamvis alij dissentiant. In his Indiarum Regnis pro decisione causarum, debent ante omnia inspicere *Schedulæ Regiæ* speciales, si quæ sunt ad illam Cancellariam, vel Civitatem directæ: his deficientibus jus Commune, quod in ipsa Recopilatione Indiarum invenitur, inspicere oportet: in ejus defectu recurrendum est ad Recopilationem Castellæ, Partitæ, &c. Pragmaticæ Hispaniæ hic non debent servari, nisi sint

expeditæ à Supremo Regio Indiarum Consilio, *L. 39. l. 40. tit. 1. lib. 2. R. Ind.* Deficientibus Legibus Regijs, etiam in foro Sæculari, recurrendum est potius, ad jus Canonicum, quam Civile, & e contra, deficienti Textu Canonico in foro Ecclesiastico debent Judices Ecclesiastici secundum Leges Regias judicare. *Arg. text. in c. 1. de Nov. oper. nuntiat. L. 1. Taur.* & ita tenent *Montalvo, & Palac. Rubio, apud Salon de Paz in l. 1. Taur. n. 590.* licet ipse tenet contrarium. Imò olim in nostra Hispania constitutum erat, teste *Oldrado conf. 69.* quod quicumque allegaret in Judicio Leges Imperatorum capite puniretur; quia hoc erat Imperatorem, ut Superiorem recognoscere: possunt verò citari Leges Civiles, non tanquam Leges, sed tanquam ratio naturalis, sicut allegantur dicta Philosophorum, vel Poetarum. *Gregor. Lop. in l. 6. tit. 4. p. 3. v. Porlas Leyes.*

24. Principales Glossatores juris sunt sequentes. Juris Civilis, Accursius Florentinus. Decreti Gratiani Joannes antiquus Glossator, & Bartholomæus Brixentis. Decretalium, Bernardus Parmensis. Sexti, & Clementinarum Joannes Andreas Bononiensis. Extrav. Joan. XXII. Zenzelinus de Castanis. Extrav. Com. Joannes Monachus, Guillelmus de Monte Lauduno, & Joannes Franciscus de Pavinis. Fori Judicium D. Alphonfus Villadiego. Fori Legum D. Alphonfus Diaz de Montalvo. Legum Styli Christophorus de Paz. Ordinamenti Regij, Doct. Didacus Perez de Salamanca. Septem Partitarum Gregorius Lopez. Legum Tauri sunt plures, sed præcipuus est Antonius Gomez. Recopilationis Castellæ Doct. Alphonfus de Acevedo. Recopilationis Indiarum nullus specialis Glossator invenitur, possunt tamen ut Glossatores haberi. Doct. D. Joannes de Solorzano, D. Petrus Frasso, D. Gaspar de Escalona, & P. Avendaño. Qui jus profiterentur debent suas propositiones aliquo Textu roborare. Juxta illud apud Juristas solemne: *Errubescimus, dum sine Textu loquimur.*